

FILİZ KİTABEVİ

Doç. Dr. Sevgi KAYAK

**ROMA HUKUKU PRATİK
ÇALIŞMALARI
(TEMEL KAVRAMLAR)**

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2022

Mayıs 2022

ISBN: 978-975-368- 751-5

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş
Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850) 441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Sevgili Öğrencilerime...

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	V
Önsöz	IX
§ 1 ÇÖZÜMLÜ PRATİK ÇALIŞMA ÖRNEKLERİ	1
I. BELLİ BAŞLI TEMEL KAVRAMLARA İLİŞKİN ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK OLAYLAR	1
Örnek Olay 1	Mutlak Hak-Nispi Hak..... 1
Örnek Olay 2	Mülkiyet Hakkı 6
Örnek Olay 3	Sınırlı Ayni Haklar/İntifa Hakkı 17
Örnek Olay 4	Sınırlı Ayni Haklar/Oturma Hakkı (Habitatio) 23
Örnek Olay 5	Sınırlı Ayni Haklar/Geçit İrtifakı 32
Örnek Olay 6	Sınırlı Ayni Haklar/Kaynak İrtifakı 36
Örnek Olay 7	Sınırlı Ayni Haklar/Rehin Hakkı 39
Örnek Olay 8	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/Dar Anlamda Hükümsüzlük Halleri- Kanuna Aykırılık- Ahlaka Aykırılık- Kişilik Haklarına Aykırılık- Kamu Düzenine Aykırılık 54
Örnek Olay 9	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/Ehliyet..... 57
Örnek Olay 10	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/Başlangıçtaki İmkansızlık... 61
Örnek Olay 11	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/ Şart- Vade-Yükleme 63
Örnek Olay 12	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/ İrade Beyan Uyumsuzlukları- Zihni Kayıt..... 70
Örnek Olay 13	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/ İrade Beyan Uyumsuzlukları- Şaka (Latife Beyanı) 73
Örnek Olay 14	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/ İrade Beyan Uyumsuzlukları- Muvazaa..... 75
Örnek Olay 15	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/ İrade Beyan Uyumsuzlukları- Yanılma..... 79
Örnek Olay 16	Hukuki İşlemlerin Hükümsüzlüğü/ İradenin Oluşumundaki Bozukluklar-Saik Yanılması-Temel Yanılması- Hile- Korkutma 87

VI

Örnek Olay 17	Borç Kavramı ve Nitelikleri /Nevi Borcu- Parça Borcu- Seçimlik Borç.....	90
Örnek Olay 18	Borca Aykırılık Halleri /Sözleşmeye Aykırılık.....	96
Örnek Olay 19	Haksız Fiil Sorumluluğu	105
Örnek Olay 20	Borcun Sona Erme Halleri	108

II. ÇÖZÜMLÜ KARMA PRATİK ÇALIŞMA ÖRNEKLERİ

Pratik Çalışma 1	Aynı Haklar/Mülkiyet Hakkı-Usus-İntifa Hakkı	115
Pratik Çalışma 2	Hizmet sözleşmesi (Locatio Conductio Operarum)- Dönme Cezası- Saik Yanılması- Borca Aykırılık- Hukuki Ayıp-Rei Vindicatio.....	122
Pratik Çalışma 3	Rei Vindicatio- Şart- Bağışlama- Yüklemenin Tenfizi- Tazminat- Sonraki İmkansızlık-Alacağın Temliki- İbra- Havale-Pactum de non Petendo.....	127
Pratik Çalışma 4	Muvazaa- Rehin- Haksız Fiil- Maddi Ayıp- Eser Sözleşmesi (Locatio Conductio Operis)- Hizmet sözleşmesi (Locatio Conductio Operarum)- Borca Aykırılık	133
Pratik Çalışma 5	Şirket-Vekâlet- Dolaylı Temsil- Maddi Ayıp- İmkansızlık- Hasar- Semere İktisabı-Rei Vindicatio- Muvazaa.....	137
Pratik Çalışma 6	Kaynak irtifakı- Locatio Conductio Operis- İmkansızlık- Muvazaa- Rehin- Yanılma- Maddi Ayıp-Haksız Fiil.....	147
Pratik Çalışma 7	Geçit irtifakı- Gabin- Yükleme- Yanılma-İmkansızlık- Zihni Kayıt- Haksız Fiil.....	156
Pratik Çalışma 8	Bağışlama- Hukuki İşlemin Sebebe Bağlılığı- Muvazaa- Rehin Sözleşmesi (Pignus)- Hile-Haksız Fiil	163
Pratik Çalışma 9	Kaynak İrtifakı- Geçit İrtifakı- Rei Vindicatio- Rehin Hakkı ..	168
Pratik Çalışma 10	Muvazaa- Hata- Mülkiyet Hakkı.....	172
Pratik Çalışma 11	Rizikolu Sözleşme/Kumar Bahis Borcu- Tabii Borç- Yenileme- Wade- Cezai Şart-Temerrüt- Zihni Kayıt- Taleplerin Yarışması	175
Pratik Çalışma 12	Nispilek İlkesi- Hukuki İşlemin Sebebe Bağlılığı- Rei Vindicatio-Saik Yanılması-Eski Hale İade (İptal Hakkı)- Muvazaa- Üçüncü Kişinin İfası- Temerrüt- Sonraki kusurlu imkansızlık- Sebepsiz Zenginleşme- Iniuria (Kişilik Haklarına Saldırı)- İlliyet Bağı	179
Pratik Çalışma 13	İntifa Hakkı- Mülkiyet Hakkı- Rei Vindicatio- Respondere Faaliyeti	185

Pratik Çalışma 14	İntifa hakkı-Kira Sözleşmesi- Paylı Mülkiyet- Ayni hakkın Nispi Hakka Üstünlüğü İlkesi-Tazminat Davası- Sebepsiz Zenginleşme Davası	189
Pratik Çalışma 15	İntifa Hakkı- İfa Yeri- Vade- Şart- Rei Vindicatio-Haksız Fiil-Müteselsil Sorumluluk	192
Pratik Çalışma 16	Muvazaa- Rehin- Ayni Hak-Nispi Hak- Tasarruf İşlemi-Sözleşmeden Doğan Dava-Sebepsiz Zenginleşme.....	197
Pratik Çalışma 17	Kısmi İfa- Vade-Datio In Solutum (İfa Yerine Edim)- Maddi Ayıp- Aliud- Haksız Fiil	202
Pratik Çalışma 18	Kusursuz İmkansızlık- Hasar- Takas- Maddi Ayıp- Rehin-Hırsızlık- Havale- Alacağın Temlki- Haksız Fiil	206
Pratik Çalışma 19	Borca Aykırılıktan Doğan Sorumluluk- Haksız Fiilden Doğan Sorumluluk- Takas- İfa Yerine Edim- Novatio (Yenileme)- İbra-Kusurlu İmkansızlık.....	217
Pratik Çalışma 20	İbra- Pactum de non Petendo- Saik Yanılması- İfa Uğruna Temlik- Yenileme-Korkutma- Zihni Kayıt- Haksız Fiil	225
III. ÇÖZÜMLÜ METİN SORUSU ÖRNEKLERİ		233
§ 2 ÇÖZÜMÜ ÖĞRENCİYE BIRAKILAN PRATİK ÇALIŞMA ÖRNEKLERİ		239
§ 3. SINAV SORUSU ÖRNEKLERİ.....		267

ÖNSÖZ

Yürürlükteki hukukumuzun temelini teşkil etmesi nedeniyle Roma hukukunun günümüz hukuku için sahip olduğu değer bilinen bir vakıdır. Pozitif hukukumuzun temelinde yer alan kavram ve kurumların anlaşılabilmesi, hukukun hangi ihtiyaçlardan doğduğunun ve nasıl geliştiğinin kavranabilmesi büyük ölçüde Roma hukuku bilgisi sayesinde. Roma hukukunun sahip olduğu değer sadece pozitif hukukun anlaşılmasını kolaylaştırmaktan ibaret değildir. Geçmişteki hukuk düzenlerini etkileyen sosyal, siyasi ve ekonomik faktörleri ve bu faktörlerin olumlu olumsuz yanlarını bir bütün olarak görebilmek, eleştirebilmek ve böylece gelecekteki hukuk hakkında da bir fikir sahibi olabilmek için Roma hukuku bilgisine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda Romalı hukukçuların çalışma tarzları, hukuki uyumsuzluklara yaklaşımları, felsefi ve ahlaki anlayışları hukuk mantığının kavranmasında önemli bir örnek, bir modeldir.

Roma hukuku bilgisinden yararlanabilmek teorik Roma hukuku bilgisine olduğu kadar pratik Roma hukuku bilgisine de sahip olmakla mümkündür. Elinizdeki bu pratik çalışma kitabının hazırlanmasındaki gaye de uygulamadan örneklerle Roma hukuku bilgisini pratik manada arttırmaktır.

Pratik çalışma kitabının içeriği ağırlıklı olarak İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde verdiğim Roma hukuku derslerinde öğrencilerle birlikte yaptığım uygulama çalışmalarında şekillenmiştir. Bunun yanında, misafir öğretim üyesi olarak ders verdiğim Uludağ Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakülteleri bünyesinde yaptığım uygulama çalışmaları da kitap kapsamına dahildir. Pratik çalışma kitabı üç ana bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde Roma hukukunun belli başlı temel kavramlarına ilişkin pratik çalışma metinlerine yer verilmiştir. Bu temel kavramlar seçilirken Roma Hukukunun günümüz hukuklarını en fazla etkileyen kavram ve kurumları dikkate alınmıştır. Bu bölümde, biraz alışılmışın dışında çıkılarak, sadece o kavrama ilişkin hükümler pratik çalışma sorusu haline getirilmiş ve bu bağlamda homojen bir yapı gözetilmiştir. Böylelikle söz konusu kavramla ilgili bizzat ortaya çıkacak problemlerin farkına varılarak o kavramın tüm hükümleriyle birlikte kendi içinde bir bütün olarak gözetilmesi hedeflenmiştir. İkinci bölümde karma pratik çalışma metinlerine yer verilmiştir. Bu bölümde farklı kavram ve kurumlar bir arada ele alınarak bunlara iliş-

kin ortaya çıkabilecek hukuki meselelerle aralarındaki hukuki ilişkiler ortaya konmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde çözümlenmemiş karma örneklere yer verilerek çözümler öğrenciye bırakılmıştır. Son olarak önceki yıllarda çıkan sınav sorusu örnekleri ilave edilerek sınav uygulaması hakkında öğrencinin bir fikir sahibi olması amaçlanmıştır.

Pratik çalışma metinleri ağırlıklı olarak Klasik Hukuk dikkate alınarak hazırlanmaya çalışılmış olup bu metinler soru haline getirilmeye çalışılmıştır. Bu konuda bize yardımcı olan ana ders kitapları ve monografilerine kaynakça bölümünde referans verilmiştir. Ancak; Belgin Erdoğan/Bülent Tahiroğlu, **Roma Pratik Çalışmaları –Meseleleri-** , İstanbul Der Yayınları, 2014, Nadi Günal/Erkan Küçükgüngör, **Çağdaş Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Hukuku Pratik Çalışmaları**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2002 ve Cengiz Koçhisarlıoğlu/Özlem Söğütü, **Roma Özel Hukuku Pratik Çalışma Kitabı**, 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2021 çalışmamızda özellikle model olarak aldığımız kaynaklardır.

Kitabımın gerek tashihi konusunda, gerek fikir alışverişiyle hazırlanması sürecinde yardımlarını gördüğüm ve akademisyenliğe yeni adım atmış genç arkadaşlarım Öğr. Gör. Melih ŞEKER ve Araş. Gör. Sedat SEZGİN'e Roma hukukuna olan ilgileri, özenli ve disiplinli çalışmaları ve görevlerini layıkıyla getirmedeki sorumluluk anlayışları nedeniyle teşekkür ediyorum.

Kitabımın basımını büyük bir titizlik içinde ve süratle gerçekleştiren Oğuzhan ORUÇ ve Zeynep ORUÇ TATLI başta olmak üzere Filiz Kitabevi'nin değerli tüm mensuplarına gösterdikleri ilgi ve nezaketten ötürü teşekkür ederim.

Roma Hukuku uygulamalarını içeren bir pratik çalışma kitabı çıkarmam yönünde öteden beri öğrencilerimden gelen istekleri yerine getirmeyi uzun zamandır arzulamaktaydım. Şu an bu isteği hayata geçirmiş olmanın keyfi ve mutluluğu içindeyim. Kitabımın sevgili öğrencilerime faydalı olmasını ümit ediyorum...

Beyazıt, Nisan 2022